

ISSN 1335-664X

1/2001

**OBČASNÍK KNIHOVNÍKOV
BRATISLAVSKÉHO KRAJA 1/01**
(bulletin Krajskej pobočky
Spolku slovenských knihovníkov
Bratislavského kraja)

**UYDAVATEĽ
TLAČ A REDAKCIA**
Knížnica Ružinov
Tomášikova 25
821 01 Bratislava
Tel: 07(02)/44 45 47 04
Fax: 07(02)/44 45 60 36
E-mail: kniznica@gtsi.sk

**ZODPOVEDNÝ
REDAKTOR**
PhDr. Darina Horáková

UÝKONNÝ REDAKTOR
(aj DTP)
Mgr. Peter Kuzma

REDAKČNÁ RADA
PhDr. Ľ Segešová
(predseda)
PhDr. D. Horáková
PhDr. M. Źuffová
Ing. A. Chrenka
Mgr. P. Kuzma

**MIESTO
A ROK UYDANIA**
Bratislava 2001

TYP PÍSMA
Harlequin CE

NÁKLAD
200 výťažkov

**REDAKČNÁ
UZÁVIERKA**
pôvodne 28. 2. 2001,
potom 30. 4. 2001
(aby autori neboli
v časovom strese)

KNIŽNICA RUŽINOV BRATISLAVA

ISSN 1335-664X

**OBČASNÍK
KNIHOVNÍKOV
BRATISLAVSKÉHO
KRAJA**

Ročník 2

Rok 2001

Číslo 1

O B S A H

- 1. Peter Kuzma: Na úvod (niekoľko neodpušiteľných (d)ných slov výkonného redaktora...) (5)**
- 2. Darina Horáková: Dobrá vec sa podarila.. alebo zamyslenie sa ako bodka na záver (poznámka dňa) (6)**
- 3. Ľubica Segešová: Prehľad činnosti Krajskej pobočky SSK Bratislavského kraja (pravidelne „povinná“, ale určite zaujímavá rubrika) (9)**
- 4. Vlasta Kalinová: Pripomeňme si, ako sme vznikli (seniori spomínajú a veru je na čo a o čom) (15)**
- 5. Peter Kuzma: Možnosti verejnej knižnice... (pokús o legislatívne okienko) (18)**
- 6. Ľubica Segešová: Knihovník roka (pod lupou alebo námet na verejnú diskusiu) (29)**
- 7. Viera Hrvolová: Knižnice - lekárne ľudských duší (úvaha a zamyslenie sa) (31)**
- 8. Naša edičná činnosť (34)**
- 9. Informácie, postrehy ... (36)**
- 10. CVTI SR ponúka a predstavuje (38)**

ÚVODOM

Tak prvé číslo Občasníka máme za sebou. Už patrí histórii, aj keď nedávnej. Prijaté bolo pozitívne, kritika zatiaľ mlčí (možno čaká, až sa toho nazbiera viac), návrhy, pripomienky, rady a finančné dary (či aspoň darčeky) neprišli žiadne a takmer žiadne neprišli ani príspevky, nebyť tých pár statočných, ktorí neváhali a vďaka nim mohlo opäť vzniknúť aj toto číslo.

Stalo sa tak aj napriek tomu, že sme statočne rozdistribuovali celý náklad a to tak do rúk členskej základni, ako aj iným, podľa nás zaujímavým osobnostiam. To však v dnešnej záplave informácií, materiálov, brožúr a všelijakých iných ponúk zrejme nestačí. Ak sa niekomu nedostal výťažok do rúk (adresár členov sa na základe novozískaných podkladov priebežne dopĺňa a opravuje), ospravedľujeme sa.

Občasník je pripravovaný a šírený doslova na kolene a tak nejakú dobu určite potrvá, kým sa dostane do povedomia širšej (aspoň tej našej) pospolitosti. A už vonkoncom vás nehodláme v budúcnosti ohurovať farebnou obálkou z lakovaného papiera, fotografiami, obrázkami, skladačkami, mapkami, grafmi a čo ja viem čím ešte všetkým.

Pre všetkých internetistov s radosťou oznamujeme, že okrem iného si Občasník budú môcť časom prečítať (ak všetko pôjde dobre) aj na adrese www.kniznica-ruzinov.sk. Stránka sa už pripravuje.

Píšte, faxujte, mejlujte, ale hlavne nebojte sa poslať nám zaujímavú glosu, črtu, úvahu, námet, poznámku... Napríklad taká akási burza či inzercia knižníc. Čo potrebujete, čo hľadáte a naopak, čo ponúkate... Aký je váš názor na slovenské knižovnícke a informačné periodiká? Atd' Atd'

Ja viem, že z toho nič nemáte. Ale keďže ste v tom Spolku...

Váš výkonný redaktor

P.S. Redakčná uzávierka č. 2/2001: pre každého podľa jeho chuti, schopností, záujmu, podmienok a odvahy

Poznámka dňa

PhDr. Darina Horáková

DOBRÁ VEC SA PODARILA... ALEBO ZAMYSLENIE SA AKO BODKA NA ZÁVER

Pred nedávnom sa skončil už druhý ročník Týždňa slovenských knižníc (TSK), ktorý vzišiel z iniciatívy SAK s cieľom presvedčiť svojimi aktivitami zhutnenými do 1 týždňa v roku spoločnosť o nezastupiteľnosti knižníc v tejto ťažkej a rozporuplnej dobe poznačenej na jednej strane informačnou explóziou nebývalého rozsahu a na druhej strane hľadaním vlastnej identity jednotlivca, národa, spoločnosti i profesie ako takej. Myšlienka si postupne získala svojich priaznivcov, ba i realizátorov z radov knihovníckej pospolitosti. K iniciatíve SAK sa pripojilo i ďalšie profesné občianske združenie – Spolok slovenských knihovníkov (SSK).

A tak bola odštartovaná tradícia, do ktorej sa zapojilo veľa, hlavne verejných knižníc. Mnohé skôr zo zvedavosti, iné profesionálnej spolupatričnosti alebo v snahe oživiť sprofanovaný, formálny a do zabudnutia upadajúci marec – mesiac knihy. Ale i knižnice a knihovníci, presvedčení, že TSK nás ako inštitúcie a profesiu akosi zviditeľní, zvýši záujem a úctu spoločnosti o knihu ako zdroj pokroku a vzdelania. I napriek všetkému priniesol už prvý ročník novej tradície svoje ovocie. V prvom rade už i tým, že vstúpil do povedomia kultúrnej verejnosti a upozornil na to, že i v tejto komerčnej a uponáhľanej dobe jestvujú miesta, dostupné každému, ktoré sú príjemnými a kultivovanými priestormi kontaktu človeka s človekom, hoci i naplnením onoho biblického „ak si človek, môžeš si vyberať“ a to sú práve knižnice.

Niečo však tomu vlnajšiemu Týždňu chýbalo. I napriek koordinačnej garancii našich profesných združení, zbere informácií a zapojenosti jed-

notlivých knižníc do akcie a ich pripravovaných podujatiach v jednotlivých regiónoch, mali sme pocit, že okrem mimoriadnej námahy, ktorú sme my, knihovníci, do akcie vložili, sme len akosi samoúčelne zintenzívnili individuálnu a kolektívnu prácu s našimi návštevníkmi v rámci istého časového úseku. A hoci sme v našich knižniciach urobili veľa pekných podujatí, z ktorých mali radosť hlavne naši detskí čitatelia, zvýšili sme i počty našich používateľov, rozšírili rady nových spolupracovníkov, nadviazali kontakty s vydavateľstvami a autormi, potešili svojich zriaďovateľov zvýšenou aktivitou a odpustením sankčných poplatkov vyšli v ústrety našim nie práve najzornejším čitateľom, pre knižnice sme získali naspäť niektoré zbierky, s ktorými sme sa teoreticky boli už rozlúčili, na niečo sme pozabudli. Neoslovili sme všetkých, spoločnosť zostala akoby bokom, chýbala zmysluplná a premyslená reklama, propagácia, zapojenie masmédií do akcie a prostredníctvom nich odštartovanie celoštátnej mediálnej kampane.

Človek sa však učí na vlastných chybách a knihovník dvojnásobne viac a rýchlejšie.

Poučení vlašajškom, pripravili naše profesné združenia SAK v spolupráci so SSK 2. Ročník TSK propagačne priam ukážkovo. Do akcie zapojili študentov stredných umeleckých škôl vyhlásením výtvarnej súťaže o Plagát TSK, na www stránkach sprístupnili logo TSK a prostredníctvom masmédií sa začal dialóg knižníc a knihovníkov s verejnosťou. Na tlačovej konferencii MK SR boli zástupcovia tlače informovaní o programe TSK, na obrazovkách verejnoprávnych i komerčných TV staníc vystúpili poprední predstavitelia nášho knižníckeho života, regionálne TV stanice a noviny prinášali rozhovory s knihovníkmi, takmer všetky noviny sa priam predbiehali, aby na svojich stránkach priniesli správy o nových knihách, informácie o knižniciach a ich aktivitách.

T. r. TSK sa stal skutočne celorepublikovým Týždňom, ktorým žila celá naša kultúrna i laická verejnosť, a to nie formálne a umelo, ale bezprostredne, spontánne. Podujatie sme uchopili správne do rúk a tak cieľ ne-
minul adresáta.

Myslíme si, že všetci, ktorí sme sa vo svojich knižniciach do tejto akcie zapojili, máme dobrý pocit, a hoci sa v komunikácii s médiami musíme ešte zlepšiť a pri príprave a hlavne realizácii TSK v rámci ťažiskových podujatí a stretnutí združení i podujatí organizovaných knižnicami musíme naučiť

lepšie skoordinať časovo i vecne priebeh takejto náročnej, ale zároveň celonárodne prospešnej akcie, môžeme byť spokojní.

Tešíme sa už na ďalší ročník, vyzývame knižnice nielen v rámci nášho Bratislavského kraja zapojiť sa do 3. ročníka, ale na celom Slovensku, aby sme akciou kniha – knižnica a čítanie oslovili nielen špeciálne skupiny používateľov, ako sú seniori, handicapované deti, rodiny s deťmi, vydavateľstvá, ale hlavne celý národ, veď budúcnosť nášho potomstva popri zdraví závisí od vzdelanosti, poznatkov a kultúry, ktoré sú obsiahnuté práve v literatúre a knihách.

Z histórie

PhDr. Ľubica Segešová

PREHĽAD ČINNOSTI KRAJSKEJ POBOČKY SSK BRATISLAVSKÉHO KRAJA

Prvé číslo nášho bulletinu s názvom *Občasník knihovníkov Bratislavského kraja* vyšlo začiatkom októbra 2000 na počesť 100. výročia vzniku Mestskej knižnice v Bratislave. V ňom sme resumovali činnosť Krajskej pobočky SSK Bratislavského kraja (ďalej len KP) za prvý polrok 2000, v ktorom sa uskutočnili 2 jej zasadnutia.

Na treťom zasadnutí KP SSK BK, ktoré sa konalo v Mestskej knižnici v Bratislave 19. 10. 2000 sa zhodnotili aktivity KP za obdobie 7 - 9/2000: Zabezpečila uskutočnenie prednášky Mgr. Gabriely Škorvánkovej na tému "Práca knihovníka s drogovovo závislými čitateľmi". V spolupráci s Univerzitnou knižnicou v Bratislave a s Národným centrom podpory zdravia pripravila prednášku "Ako bojovať proti stresu". KP sa spolupodieľala na troch podujatiach, ktoré pripravila v spolupráci s Knižnicou Ružinov. Pre účastníkov Čitateľského tábora krajanov zo slovenských gymnázií v zahraničí pripravila na Slovensku v júli 2000 : 1. večer vlastnej tvorby účastníkov, 2. večer: stretnutie v Dome zahraničných Slovákov so súčasnými spisovateľmi: M. Ferkom, Š. Moravčíkom, D. Krausom a M. Demákom a 3. večer na terase pod názvom "Záhada magickej knihy". Obstarala a odovzdala im tiež knižné dary zo Slovenskej pedagogickej knižnice, od členov Výboru KP SSK BK a zo Slovenskej lekárskej knižnice. Družobnej Národnej knižnici Štefana Homolu v Petrovci v Zväzovej republike Juhoslávií na jej žiadosť doručila metodické a informačno-propagačné materiály o slovenských profesných občianskych združeniach, o vývoji knihovníctva vôbec, legislatívne materiály, knižničné dary a došlo aj k výmene spolkových bulletinov.

Pre Slovákov v Poľsku boli obstarané staršie detské časopisy, portréty slovenských detských spisovateľov a zostavený prehľad tvorby súčasných slovenských spisovateľov, a to od roku 1990.

Jedna z pracovníčok Mestskej knižnice v Bratislave, zároveň členka KP významne prispela k zabezpečeniu dôstojného a originálneho, pritom osobným zaangażovaním sa finančne úspornému stvárneniu reklamného plagátu k 100. výročiu MsK v Bratislave a podieľala sa tiež na organizovaní a úspešnom priebehu Medzinárodnej konferencie krajín strednej a východnej Európy v Bratislave v Zrkadlovej sále Primaciálneho paláca v Bratislave, na ktorej sa zúčastnili začiatkom septembra 2000 aj ďalší členovia KP.

Z plánovaných aktivít sa v stanovenom období z objektívnych príčin nepodarilo uskutočniť len seminár pre postihnutých spoluobčanov. Jeho realizácia bola presunutá na rok 2001.

Na záver 3. zasadnutia si členovia Výboru KP prezreli pracoviská Úseku pre mládež MsK v Bratislave.

V predadventnom čase 28. 11. 2000 pripravil Výbor KP SSK BK členskú schôdzu svojej pobočky ako predvianočné stretnutie knihovníkov v produktívnom i dôchodkovom veku. Na členskú schôdzu KP (ďalej len ČS KP), konanú v priestoroch Univerzitnej knižnice v Bratislave, ktorá dala k dispozícii jednu z najväčších - Spoločenskovednú študovňu - plynulo nadviazalo Senior-fórum. Na ČS KP sa ako hosť zúčastnila predsedníčka SSK Ing. Silvia Stasselová. Pochvalne konštatovala, že sa zúčastňuje na prvom stretnutí KP na Slovensku za účasti všetkých jej členov i seniorov. PodĎakovala za 10-ročné nasadenie pri presadzovaní nového knižničného zákona až po jeho schválenie v NR SR, menovite PhDr. Daniele Gondovej. Skonštatovala, že založením 8 krajských pobočiek SSK sa skutočne darí prenášať spolkový život z centra do regiónov. Menovite uviedla predsedníčky krajských pobočiek a tajomníčku KP SSK BK - pracovníčku Odboru metodiky Univerzitnej knižnice v Bratislave p. Martu Weissovú. Poinformovala o priestorových problémoch a zamýšľanom sfáňovaní z Ventúrskej na Klariskú ulicu (po rekonštrukcii budovy), kde by v rámci návštevných hodín bola k dispozícii aj príručná knižnica a archív. SSK na základe evidenčných kariet kolektívnych (63) a individuálnych členov (860), buduje o nich novú bázu dát. Od 1. 1. 2001 im plánuje vydať nové členské preukazy. Nakoľko vytvorenie krajských pobočiek zvyšuje nároky na informovanie členstva z ústre-

dia do pobočiek, plánuje SSK zriadiť svoju HP na internete (www.ssk.sk). Má obsahovať históriu SSK, kontakty na krajské pobočky, informácie o voľných miestach pre knihovníkov, linky na zahraničné asociácie, vydavateľstvá, sponzorov, plánované knihovnícke podujatia s možnosťou elektronických prihlášok (realizácia grantom). Nutné je tiež ujednotenie a estetizácia loga SSK (realizácia sponzorským spôsobom). Predsedníčka SSK poinformovala aj o činnosti sekcií - informačnej vedy, bibliografickej a knihovníckej - s uvedením mien ich nových predsedníčok. Uviedla, že individuálne i kolektívne členské poplatky v roku 2001 ostanú rovnaké ako v roku 2000. Podrobne rozobrala stav po osamostatnení Slovenskej národnej knižnice v Martine, ustanovení jej nového riaditeľa Doc. PhDr. Dušana Katuščáka, CSc. a informovala o vydávaní nového ústredného knihovníckeho periodika Knižnica. Apelovala na vzájomnú podporu a pomoc knižníc v budúcom období, najmä v súvislosti s črtajúcimi sa obrovskými problémami ich ďalšieho financovania.

Predsedníčka KP SSK BK PhDr. Darina Horáková, riaditeľka Knižnice Ružinov v Bratislave heslovite s komentárom vymenovala, čo sa KP z plánovanej činnosti podarilo v roku 2000 realizovať. Upozornila zvlášť na prvé číslo nedávno vydaného Obšasníka knihovníkov Bratislavského kraja, v ktorom sa nachádza podrobný prehľad činnosti. Dostal ho každý účastník členskej schôdze. Bulletin bude vychádzať dvakrát ročne - na jar a na jeseň a členskej základni sa bude expedovať zadarmo. Pre naplnenie činnosti KP vyšli aj neperiodické publikácie, ktoré vydala Knižnica Ružinov - "O knihe, knižnici a kultúre smrteľne vážne". Do konca roka 2000 sa mala skompletizovať báza dát 196 členov KP SSK BK. Rozsiahlejšie úlohy, vyžadujúce dlhodobejšiu prípravu - stretnutie všetkých absolventov KKIv FiFUK, - vytvorenie adresára všetkých knihovníkov s VŠ vzdelaním pracujúcich v knižniciach, - vytvorenie internetovej stránky KP boli presunuté na rok 2001.

Nakoniec PhDr. Horáková vyhodnotila anketu na výber "Knižovníka roka", ktorá z iniciatívy KP prvýkrát prebehla na medzinárodnom knižnom veľtrhu Bibliotéka 2000 v Bratislave (9. - 12. 11. 2000), v ktorej 106 knihovníkov vybralo ako najlepšiu spomedzi seba PhDr. Danielu Gondovú, riaditeľku Ústrednej knižnice FiFUK v Bratislave, najmä pre jej významné zásluhy o prebojovanie prijatia a schválenia nového knižničného zákona. Víťazka dostala po poďakovaní kyticu kvetov a pamätný diplom.

Na záver predsedníčka vyzvala členov KP k: - písomnému zaslaniu kritérií na udeľovanie cien knihovníka roka 2001, - príspevkov do Občasníka, - námetov do Plánu práce KP SSK BK na rok 2001.

V ďalšej časti ČS KP PhDr. Ľubica Segešová, členka Výboru KP, pracovníčka CVTI SR v Bratislave upozornila na Ponukový list CVTI SR obsahujúci tituly vydané v roku 2000. Zvlášť upriamila pozornosť na práve vydaný Adresár technických knižníc a informačných stredísk SR a na celoslovenský knižnícky časopis Knižnica. Na všetky ponúkla informačno-objednávkové formuláre.

Tajomníčka SSK p. Weissová zhodnotila platenie členských príspevkov v KP u individuálnych členov (odporúčala realizovať prostredníctvom aktivistov v knižniciach alebo poštovými poukázkami typu C) a kolektívnych členov (doplatiť členské za rok 2000). Členské prosila poselať priamo jej do Univerzitnej knižnice, nie do Knižnice Ružinov. Počas schôdze rozdala evidenčné karty členom KP na prípadné opravy a doplnenia. Venovala sa aj registrácii Klubu seniorov, ktorá prebieha pod patronátom bibliografickej sekcie. Po skompletizovaní evidenčných listov seniorov ich postúpi KP. Z účelového grantu od MK SR sa čerpajú prostriedky na tematické zájazdy pre seniorov. Nadviazala sa spolupráca s časopisom Senior, v ktorom bol za SSK publikovaný článok "Čo so starými knihami". Vyzýva sa ponúknuť ich SSK, ktorý ich rozdelí knižniciam. Týmto spôsobom vznikla aj dnes už 8-tisícová súkromná knižnica v Nových Zámkoch.

V diskusii ČS KP PhDr. Vlasta Kalinová upozornila na blížiace sa 55. výročie SSK v roku 2001 a tiež na skutočnosť, že snaha o prijatie nového Knižničného zákona nie je len vecou posledných 10 rokov a priblížila snahy knižníckych a inštitucionálnych pracovníkov, ktorí sa o to isté usilovali už v roku 1968 na svojom zjazde. Genézu snažení popíše v Občasníku.

Na ČS KP v druhej časti popoludnia plynulo nadviazalo Senior-fórum, na ktorom predsedníčka KP privítala odborné pracovníčky z Výskumného ústavu práce, sociálnych vecí a rodiny (VÚPSVR), organizačne začleneného pod MPSVR SR. Poinformovali najmä o novom systéme sociálneho poisťenia a pripravovanom posunutí veku odchodu do dôchodku. Ďalšími hosťami boli dr. Viera Hojsíková z redakcie časopisu Senior, ktorá ponúkla možnosť publikovania v časopise a za Asociáciu seniorov - expertov dr. Irena Roháčiková a Mgr. Hanzelová, ktoré ponúkli na využitie priestory svojho

centra a pomoc pri výskumoch pracovníčkam z VÚPSVR. Za Klub stomikov sa prihovorila p. Viera Hrvolová, dôchodkyňa zo Štrkovca, ktorá odporúčala biblioterapiu pre ťažko chorých, málo pohyblivých a osamelých seniorov. Prostredníctvom Knižnice Ružinov vydala knižku "Starý človek - senior v literatúre". Má vytipované knihy, ktoré psychicky pomôžu starým ľuďom. Na informovanie zdravotne ťažko postihnutých žiadala rozširovať informačné letáky v knižniciach a navrhla donášku kníh pre seniorov priamo do ich domovov.

Panelová diskusia na uvedené témy a výmenná burza knižných a periodických publikácií medzi knižnicami i jednotlivcami boli sprievodnými aktivitami obidvoch podujatí.

Prvé spoločné zasadnutie Výboru KP SSK BK a redakčnej rady spolkového bulletinu *Občasník* sa konalo 27. 2. 2001 v priestoroch Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave v súvislosti so zámerom stanoveným na začiatku činnosti Výboru KP, postupne navštíviť všetky knižnice jej členov.

Po *Vyhodnotení činnosti KP za rok 2000* prišlo na rad *Vyúčtovanie zálohy na činnosť KP za rok 2000*. Napriek tomu, že SSK v roku 2000 neuskutočnil školenie k základom účtovníctva, rozpočet KP neskončil so schodkom, ale so zostatkom 524,10 Sk, ktorý sa prenáša do roku 2001. Zatiaľ orientačný Plán činnosti na rok 2001 bol prijatý a ostáva otvorený pre zaradenie aktuálnych podujatí.

S rozpakmi bol vypočutý *Návrh stratégie rozvoja slovenského knihovníctva do roku 2005* z dielne MK SR, ktorý plánuje pozdvihnúť slovenské knihovníctvo na úroveň európskej informačnej gramotnosti v čase, keď zlá finančná a priestorová situácia ohrozuje existenciu takých významných knižníc ako je Slovenská lekárska knižnica - po päťdesiatich rokoch bez vlastných priestorov, Slovenská pedagogická knižnica - po strate právnej subjektivity, neistá budúcnosť finančne poddimenzovanej Mestskej knižnice v Bratislave a ďalšie.

Navrhnuté naplnenie jednotlivých rubriík *Občasníka* spolu s plánovaným termínom jeho vydania v máji 2001 bolo odsúhlasené.

Na II. ročník *Týždňa slovenských knižníc* na tému "Človek v knižnici" - od 26. 3. - 1. 4. 2001 - KP SSK BK pripravila 5 podujatí: *Preklad reálií* (prednáška), *Postav sa za ľudské práva teraz* (prednáška + videoprogram,

výstava Amnesty International), Zdravý životný štýl - praktické ukážky, Kineziológia a jej využitie v praxi (odborná prednáška spojená s besedou) a Ružinovské ruže - prezentácia kníh MUDr. Andreja Reinera a pohľad jeho hostí na súčasnú slovenskú literatúru. Podujatia uskutočnila KP v spolupráci s Knižnicou Ružinov, Staromestskou knižnicou a Univerzitnou knižnicou v Bratislave.

Pre zlepšenie činnosti pobočky odznali tieto návrhy: - k organizovaniu ankety "Knihovník roka" rozposlať anketové lístky podľa kritérií z roku 2000 (ak neprídu na Výbor KP nové pozmeňujúce alebo doplňujúce kritériá) do všetkých členských knižníc KP SSK BK a na Bibliotéke a koncoročnom stretnutí členov pobočky vyhlásiť výsledky, - členské príspevky za rok 2001, prípadne aj spätne za rok 2000 vyzbierajú v organizáciách, kde pracujú členovia Výboru KP oni a v ďalších aktivisti KP, - organizovať každoročné stretnutie členskej základne spolku ako "svätotojánske alebo adventné dišputy".

Po zasadnutí si členovia Výboru KP prezreli študovne a skladové priestory SEK EU a hostiteľka PhDr. Klára Hižnayová oboznámila záujemcov s poskytovanými službami za uplatnenia vysokej úrovne elektronizácie.

O ďalších aktivitách KP SSK BK opäť súhrnne napíšeme v jesennom čísle nášho bulletinu - Občasníka knihovníkov Bratislavského kraja.

Seniori spomínajú

PhDr. Vlasta Kalinová

PRIPOMEŇME SI, AKO SME VZNIKLI

Priznám sa, že keď ma oslovili moji bývalí spoluknihovníci s návrhom, aby som si zaspomínala na svoje knihovníčenie, pripadala som si ako Matuzalem. Po krátkej úvahe som si priznala, že vzhľadom na svojich 36 rokov aktívnej činnosti v knihovníctve, sa vlastne už môžem aj cítiť ako dáka knižničná Matuzalemka. Nuž to teda skúsím. Korím sa totiž pred poznaním starých Grékov, od ktorých sa traduje, že bez poznania minulosti – niet dobrej budúcnosti.

Do knihovníctva som vhupla pomerne mladá, vďaka vtedajšiemu riaditeľovi Ústrednej ľudovej knižnice (dnes Mestskej) Emilovi Kniežovi, ktorý ma presvedčil, aby som sa namiesto filozofie venovala štúdiu knihovníctva, a tak ma pre istotu zamestnal v knižnici. Musím sa priznať, že som mu za to dosiaľ vďačná (aj keď už nie je medzi nami). Dnes v mojej pamäti defiluje mnoho udalostí, postáv, postavičiek, ale najmä osobností, na ktoré sa už žiaľ, aj na škodu nášho odboru pomaly zabúda (aj preto som sa dala nahovoriť na toto spomienkové dobrodružstvo). Ale pekne po poriadku: niečo si pamätám priamo, a niečo sprostredkovane. A tak vďaka Žeňovi Meššovi, ktorý ochotne zapátral v prvom ročníku, čísla dve časopisu „Slovenská národná knižnica“, môžeme opäť potvrdiť, že náš spolok bol založený **27. februára 1946** na svojom valnom zhromaždení v Bratislave, ako **Zväz slovenských knihovníkov**. Do vienka dostal pri založení funkciu: byť organizáciou odbornou a odborovou. Svoju odborovú organizovanosť si musel každý člen riešiť sám individuálne, keďže kolektívne členstvo ešte nebolo v móde.

Pripomeňme si teraz tých, ktorí boli pri založení spolku: prvým pred-

sedom sa stal Doc. Dr. Anton Augustus Baník, podpredsedami Dr. Jindra Hušková a Jozef Repčák, tajomníkom Dr. A. Dubaj, zapisovateľom František Tomešek a pokladníkom Dr. Jozef Mišianik. Pri listovaní v spomínanom mesačníku z 19. 3. 1947, teda o rok neskôr, sa dozvieme, že sa počet podpredsedov rozšíril o JUDr. Máriu Štefanovičovú a funkcia zapisovateľa bola zverená Dr. Alojzovi Fialovi. V roku 1950 sa už v nástupníckom mesačníku „Knižnica“ dočítame, že sa zväz zmenil na spolok a jeho posledným predsedom v tých časoch bol Dr. Jozef Čaplovič. Dúfam, že tieto informácie budú považovať za dostatočné aj súčasní pochybovači, ktorí považujú termín vzniku spolku za neoverený – stačí iba zalistovať v starých prameňoch.

Náš spolok slávi svoje 55. narodeniny. Patrí sa teda pripomenúť kto boli títo prví knižníckí spolkári na Slovensku? Odpoveď je jednoduchá: boli to všetci „páni knižníckí“, veľkí vzdelanci, ktorí knižníctvo nepovažovali v prvom rade len za svoje zamestnanie, ale predovšetkým povolanie. V tom tkvie práve ich veľký humánny prínos a odkaz. **Doc. Dr. Anton Augustus Baník** patril medzi významných matičných pracovníkov: bol bibliotekárom, archivárom, múzejníkom, redaktorom, vedúcim literárneho odboru a napokon vedeckým pracovníkom. **Dr. Jindra Hušková** bola mimoriadnou profesorkou literárnej histórie a rumunskej lingvistiky, pracovala v Univerzitetnej knižnici, neskôr bola riaditeľkou Ústrednej knižnice SVŠT. **Dr. Jozef Repčák** pôsobil v Prešove ako bibliograf, venoval sa regionálnej histórii, najprv bol riaditeľom Okresnej a neskôr Štátnej vedeckej knižnice. **Dr. A. Dubaj** (brat známeho slovenského maliara) pôsobil taktiež v Prešove vo funkcii riaditeľa Štátnej vedeckej knižnice. **Doc. Dr. Ján Mišianik, CSc.** patril medzi významných literárnych vedcov – historikov, bol bibliografom, pôsobil najprv v Univerzitetnej knižnici, potom desať rokov (1943 – 1953) ako riaditeľ knižnice SAV, a od roku 1953 v Literárnovednom ústave SAV. **JUDr. Mária Štefanovičová** mala právnické vzdelanie, pôsobila ako zastupujúca riaditeľka Univerzitetnej knižnice, po vzniku katedry knihovedy na Filozofickej fakulte UK. **Dr. Alojz Fiala** bol významným bratislavským knihovníkom, riaditeľom Regionálnej knižnice mesta Bratislavy, neskôr pôsobil na Strednej knižníckej škole. **František Tomešek** bol riaditeľom Obvodnej knižnice Bratislava I. Medzi významné osobnosti patril neskorší predseda **Dr. Ján Čaplovič**, pôvodne evanjelický farár v juhoslovanskej Kovačici, re-

daktor, literárny historik, bibliograf, prvý podpredsa emigrantskej vlády ČSR v Londýne v čase 2. svetovej vojny od roku 1954 riaditeľ Ústrednej knižnice SAV, v roku 1968 čestný predseda Zväzu slovenských knižničných a informačných pracovníkov.

Boli to teda humanisti a ako takí prispeli k humanistickým základom slovenského knihovníctva, napriek tomu, že nemali vlastné knihovnícke vzdelanie, ktoré bolo vtedy vzácnosťou, pretože knihovnícke školstvo vzniklo až v rokoch 1952 - 1953. Po skončení 2. svetovej vojny sme mali na Slovensku napr. vo verejných knižniciach dvoch kvalifikovaných knihovníkov a tými boli: Jožko Repčák a František Tomešek. Obaja títo páni boli totiž absolventmi jednoročného knihovníckeho kurzu v Prahe a v Brne. V knižniciach preto pracovali ľudia s humanitným vzdelaním. O tom, že to boli vzdelanci par excellence svedčí aj fakt, že svojou úrovňou prevyšovali dobu a tým sa mnohí stávali a stali neprijateľnými pre nastupujúci komunistický režim. Väčšina z nich práve preto nemohla zostať v pôvodných funkciách. To, čo sa stalo neskôr bežnou praxou - odsúvanie nepohodlných ľudí do knihovníctva - bolo teda paradoxne na osoh nášho odboru.

Vo zväze a neskoršom spolku platila zásada dobrovolnosti, neexistoval ešte systém sekretárov a sekretariátov. O nejakých dotáciách sa nikomu ani nesnívalo, členovia boli teda odkázaní na vlastnú aktivitu. Okrem vzájomných stretávaní vydávali napr. pohľadnice, rôzne príležitostné tlače, ako napr. preklad francúzskeho Manifestu o knihách a knižniciach, organizovali zábavy (v tom čase pracovalo oveľa viac mužov v knižniciach), a rôzne iné podujatia. Škoda, že sa z toho obdobia nezachovalo viacero poznatkov, ktoré by sa dali aj dnes zúžitkovať pri napínaní spolkového života. Členská základňa spolku sa síce rozšírila, ale v spoločnosti sa čoraz viac začal uplatňovať vplyv Februára 1948. Všetko, čo bolo predtým, bolo prinajmenšom podozrivé. Nečudo, že činnosť spolku ochabla. K jeho oživotvorení došlo až v roku 1968. To je však už iná kapitola.

Mgr. Peter Kuzma

MOŽNOSTI VEREJNEJ KNIŽNICE AKO PRÍSPEVKOVEJ ORGANIZÁCIE ZVYŠOVAŤ SVOJE PRÍJMY, ALEBO AKO ZNIŽOVAŤ ZÁVISLOSŤ OD VÝŠKY PRÍSPEVKU, KTORÝ POSKYTUJE ZRIAĐOVATEĽ (pokus o analýzu a možné perspektívne kroky)

Ide o zložitú otázku, ktorú prináša súčasná doba. Ako sa môže knižnica prispôbiť prostrediu, ktorého je súčasťou, a v ktorom sa vyvíjajú vzťahy založené na trhovom princípe.*

Každodenne sa v praxi stretávame s neľahkou finančnou situáciou knižníc. Netýka sa to však len knižníc a kultúry vôbec, ale aj iných oblastí, z ktorých každá vykazuje oprávnené nároky na rozpočet kraja, okresu a obce. Oprávnené preto, lebo každý žiadateľ si myslí a je o tom presvedčený, že práve jeho požiadavka takou je a mal by si ju teda vedieť zdôvodniť a vyargumentovať. Ako však pridelíť všetkým to, čo žiadajú? Tam, kde nie je veľa, nemožno ani rozdeľovať k úplnej spokojnosti. Každý zriaďovateľ je preto rád, keďhím ustanovená právnická osoba hospodári tak, že nezaťažuje príliš jeho rozpočet, respektíve zaťažuje ho do únosnej a preň prijateľnej miery. Samozrejme, vždy bol, je a aj bude rozpor medzi tým, čo si ktorá strana pod tým predstavuje.

Existuje ešte jedno nebezpečenstvo. Ak si knižnica dobre počína pri

*) Na túto tému pozri tiež Kuzma, Peter: Na margo “podnikateľskej” a inej činnosti knižníc. In: Knižnice a informácie, roč. 27, 1995, č. 10, s. 387 – 389. a ďalej recenziu publikácie E. Sakálovej Knižničný manažment z roku 1995 v: Knižnice a informácie, roč. 29, 1997, č. 7 – 8, s. 298 – 301.

získavaní mimorozpočtových zdrojov, môže u zriaďovateľa vzniknúť dojem, že je to dôvod na zníženie príspevku (o to, čo knižnica získa navyše, bude krátený príspevok, ktorý dostáva), čo je v konečnom dôsledku krok späť. Zriaďovateľ síce usporí, ale knižnica sa takto stále vlastne len “doťahuje” k istému ustálenému a zakonzervovanému stavu. Nejde tu v podstate o žiadny rozvoj. Pomohlo by, keby zákon napríklad stanovoval výšku minimálneho príspevku v závislosti od počtu obyvateľov, stupňa inflácie atď. Potom by si knižnice mohli vlastným pričinením skutočne prilepšiť.

Nasledujúce riadky treba chápať aj v kontexte toho, že verejné knižnice predstavujú najpočetnejšiu skupinu knižníc (krajské, okresné, obecné), medzi ktorými sú dosť značné rozdiely čo sa týka právnej subjektivity, organizačno-technickej štruktúry a finančného zabezpečenia. Tieto rozdiely sú výsledkom jednak rôzneho sociodemografického a historického vývinu, ale najmä (a to nie v poslednom rade) odrazom vzťahu zriaďovateľa a jeho štruktúr ku knižnici a tiež výsledkom správania sa knižnice (jej stratégie a taktiky) k svojmu nadriadenému. Toto všetko dotvára imidž knižnice, kvantitu a kvalitu jej postavenia v danom regióne. Z ďalšieho výkladu teda nemožno mechanicky aplikovať všetko pre všetkých.

Pre hospodárenie rozpočtových a príspevkových organizácií je z legislatívneho hľadiska smerodajný Zákon č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách. Tu sa hovorí, že knižnica:

I) Môže vyberať za svoje služby poplatky (§ 17, ods. 1).

Táto oblasť je hlavným (alebo jeden z hlavných) zdrojom príjmov knižnice od verejnosti. V § 17, ods. 1 tohoto zákona sa presne hovorí, že “rozpočtová organizácia a príspevková organizácia poskytujú svoje výkony odplatne v súlade s platnými právnymi predpismi, ak osobitný predpis neustanoví inak.” Pod súladom s platnými právnymi predpismi sa chápe ešte federálny Zákon č. 526/1990 Zb. o cenách (tento je už nahradený slovenským Zákonom č. 18/1996 Z. z. o cenách), ktorý umožňuje knižnici, aby si stanovila cenu za vykonávanú službu.

Tieto ceny nie sú zatiaľ nijak bližšie určené, nepatria do kategórie limitovaných alebo regulovaných cien - v zmysle tohoto zákona nesmú zahŕňať neoprávnené náklady a nesmú umožňovať neprímeraný zisk.

Zákon č. 183/2000 Z. z. o knižniciach... spresňuje, že základné knižnično-informačné služby sa poskytujú bezplatne a patria medzi ne len “výpožičky knižničných dokumentov v knižnici a výpožičky knižničných dokumentov mimo priestorov knižnice a ústne faktografické a bibliografické informácie” (§ 15, ods. 2 Zákona o knižniciach). Všetko ostatné možno v podstate poskytovať za primeranú úhradu – zákon to nezakazuje. Aj v **Listine základných práv a slobôd** sa píše: “Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá” (Prvá hlava, čl. 2, ods. 3).

Vyplýva z toho, že každá knižnica by mala mať (predpokladám, že aj má) vypracovaný cenník všetkých poplatkov, ktorý vždy aktualizuje podľa vzniknutej situácie a dosiahnutých výsledkov. Trend týchto príjmov (či stúpajú, klesajú) bude závisieť od toho, ako je chápaná a následne realizovaná cenová politika (poplatky nesmú byť príliš nízke a ani príliš vysoké) v závislosti od miestnych podmienok (knižnica v Bratislave, v menšom meste, na dedine) a úrovne služieb, ktoré knižnica poskytuje (napr. ak je knižničný fond ako hlavný “artikl”, ktorý knižnica ponúka, opotrebovaný a neaktualizovaný, znižuje sa záujem verejnosti o jej služby a úprava poplatkov toho zrejme veľa nezachráni).

Je predpoklad, že ľudia sa postupne do knižníc budú vracaf a niekde už aj vracajú a to z rôznych dôvodov (presýtenosť televíziou a videom - celková komercializácia kultúry a z toho prameniaca snaha vybrať si na trávenie voľného času niečo hodnotnejšie a kultivovanejšie, čo sa bežne neponúka - vysoké ceny periodickej tlače a kníh, čo spôsobuje, že knižnica sa stáva omnoho príťažlivejšou než voľakedy atď).

Uhodnou reguláciou cien v tejto oblasti (členské poplatky, poplatky z omeškania a iné sankčné poplatky, poplatky za špeciálne služby ako napr. kopírovanie, samozrejme v medziach autorského zákona atď), ich doplnením a prípadným rozšírením (zavádzanie nových informačných technológií prístupných aj verejnosti nemožno ignorovať, je nevyhnutné, aj keď nie lacné) by sa v budúcnosti dali získať ešte určité finančné prostriedky, samozrejme aj táto oblasť je limitovaná viacerými faktormi. Napríklad: poplatky musia vyjadrovať kvantitu a kvalitu služieb, to znamená, že ich nemožno zvyšovať donekonečna – nové poplatky nemožno zavádzať formálne a mechanicky, musí za nimi stáť dôveryhodne preukázaný výkon a opodstatne-

nie, ak tomu tak nie je - u zákazníka vzniká dojem, že platí neoprávnene, že knižnica od neho len chce čo najviac peňazí “vytiahnuť” atď

2) Môže prijímať úvery (§ 18), konkrétne odsek 2 tohoto paragrafu: “príspevková organizácia môže prijímať úvery..., ak je zabezpečená ich návratnosť a splatenie úrokov z výnosu jej hospodárenia, prípadne z jej rezervného fondu.”

Teoreticky to je možné. Prakticky by záležalo na tom, o aký úver by išlo (výška úveru, doba a spôsob jeho splácania, úročenie úveru, ideálny by bol bezúročný úver atď) a či by sa našla banka alebo iný subjekt, ktorý by za podmienok prijateľných aj pre knižnicu, takýto úver poskytol. Ináč, úverová politika bánk sa v poslednom období zlepšila (vo svete a v modernej ekonomike je úplne bežné a normálne existovať a žiť “na úver”) a to v tom slova zmysle, že sú ochotnejšie poskytovať úvery (ved'okrem iného žijú aj z toho), najmä keď ide o solídneho partnera (nie je zadĺžený, nie je v bankrote ani v likvidácii, jeho majetkovoprávne vzťahy sú čitateľné a usporiadané atď). Takýmto partnerom v istom slova zmysle určite väčšina knižníc je.

Problém je okrem iného aj v tom, že splácanie úveru (zrejme mesačné) by vlastne zaťažilo knižnicu, pretože mesačné príjmy, ktoré priebežne získava (napr. tržby od čitateľov), používa na svoju pravidelnú činnosť a zabezpečenie úloh s tým spojených. Ako teda vytvoriť takú rezervu finančných prostriedkov, aby sa súčasne zabezpečovali bez problémov mesačné splátky a aj ostatná činnosť?

Na začiatok by možno stačilo skúsiť menší, účelovo zameraný úver (napr. na zriadenie, resp. vybavenie určitej záležitosti - napríklad počítačová sieť, nákup knižnično-informačného systému, prípadne len kúpa určitého prístrojového vybavenia atď). Pozor pri nákupe, neulakomiť sa na zdanlivo výhodné ponuky, v každom prípade treba u viacerých odborníkov preveriť kvalitu toho, čo je ponúkané, neunáhliť sa, presvedčiť sa o tom, či s tým, čo kúpite, máte zabezpečený aj záručný a pozáručný servis atď

Ak by nestačil na splácanie výnos z hospodárenia knižnice, možno splácať z rezervného fondu. V § 41, ods. 3 Zákona o rozpočtových pravidlách sa hovorí, že do rezervného fondu okrem iného patria “príjmy z prenájmu majetku štátu v správe príspevkovej organizácie”, čo v prípade

knížnic predstavuje napríklad prenájom nebytových priestorov, prípadne iných nehnuteľností, ale možný je aj príjem za ich odpredaj (so súhlasom zriaďovateľa). Tu treba vziať do úvahy skutočnosť, že odpredajom sa zbavíme stáleho zdroja pravidelných príjmov za prenájom, čo nám môže v budúcnosti chýbať.

Za každých okolností je potrebné všetko prerátať, preveriť, zvážiť kombinácie a možné varianty.

3) Môže združovať prostriedky podľa osobitného predpisu (§ 19) a to v zmysle Občianskeho zákonníka (§ 829 až § 841).

Idete tu o to, žže knižnica sa môže spojiť s ďalšou osobou (prípadne osobami) s tým, “aby sa spoločne pričínili o dosiahnutie dojednaného účelu” (§ 829, ods. I Občianskeho zákonníka) spôsobom, ktorý určuje podpísaná zmluva (zmluva o združení). Je to zrejme niečo podobné (ale nie celkom) ako zmluva o tichom spoločenstve (v jej prípade ide o Obchodný zákonník, § 673 až § 681). Pretože tieto aktivity môžu byť chápané ako podnikateľská činnosť, treba k ich realizácii pristúpiť až po schválení zriaďovateľom a s jeho vedomím.

V prípade knižnice je problematický zmysel, pre ktorý by mala nejaká osoba (osoby) vstúpiť s ňou do združenia, už aj z toho dôvodu, že na účely združenia vyplýva zo zmluvy pre mimoknižničných partnerov povinnosť poskytnúť peniaze alebo iné veci. Jednoduchá matematika vraví, že ak niekto vloží kapitál a prostriedky do niečoho, tak len vtedy, ak sa mu to vráti a nielen to. Musí to priniesť aj nejaký zisk. Inak je takáto záležitosť stratová a v podstate zbytočná.

Navyše, ak by aj efektívnosť združenia vyzerala sľubne – “majetok získaný pri výkone spoločnej činnosti sa stáva spoluvlastníctvom všetkých účastníkov” (§ 834 Občianskeho zákonníka), čo znamená, žže minimálne 50 % zo získaných príjmov (až po prípadnom zdanení – pretože to záleží od posúdenia daňových orgánov a od druhu vykonávanej spoločnej činnosti) nepatrí knižnici. Pri malých finančných obratoch, ktoré knižnica realizuje, vzniká teda otázka, či takto získaný príjem (vzhľadom na vynaložené úsilie a náklady) má vôbec opodstatnenie a význam.

Taktiež partner môže z vážnych dôvodov (rozmyslí si to, jeho finančná situácia sa zhorší atď) zo združenia vystúpiť kedykoľvek (§ 838,

ods. 1, tamtiež) a navyše “podiel majetku podľa stavu v deň vystúpenia ... sa mu vyplatí v peniazoch” (§ 839, tamtiež), čo nie je pre knižnicu v žiadnom prípade výhodné, je to bremeno.

Zostáva teda už len vymyslieť vhodný účel, pre ktorý by mohlo združenie vzniknúť, a ktorý by bol výhodný pre obidve strany.

Napríklad. Snáďby sa našiel niekto, kto by poskytol určitý príspevok na nákup knižničného fondu, ktorý by sa požičiaval za určitý poplatok a takto by na seba “zarábal”. Aký vysoký by však musel byť poplatok, aby si kniha na seba zarobila, keďvieme, že jej nákupná cena je pomerne vysoká. Ďalej, vieme, že nejde len o návratnosť, ale aj o vytvorenie zisku – to znamená kolkokrát by musela byť požičaná, aby zisk vznikol? Navyše, Zákon o knižniciach... č.č. 183/2000 Z. z. v § 15, ods. 2 hovorí, že “základné knižnično-informačné služby sa poskytujú bezplatne.” A sem patria aj všetky výpožičky knižničných dokumentov mimo knižnicu.

4) Môže vykonávať podnikateľskú činnosť s písomným súhlasom zriaďovateľa (§ 22 a § 42).

Tu platí v podstate to, čo bolo povedané v predchádzajúcom bode (združenie, tiché spoločenstvo). Nie je to jednoduché, ak si uvedomíme, že napríklad “príspevková organizácia môže vykonávať so súhlasom zriaďovateľa podnikateľskú činnosť nad rámec hlavnej činnosti, pre ktorú bola zriadená, iba ak plní úlohy určené zriaďovateľom” (§ 42, ods. 1) a “náklady na podnikateľskú činnosť musia byť kryté výnosmi z nej” (§ 42, ods. 2). Znamená to, že podnikateľská činnosť nemôže byť vykonávaná na úkor hlavnej činnosti a úloh určených pre knižnicu v štatúte, zriaďovacej listine, knižničnom zákone atď (t. j. na úkor kapacít, výkonov a finančných prostriedkov na to určených), to znamená len “navyše” tohoto všetkého.

Aj v § 41, ods. 4 (Finančné fondy príspevkovej organizácie) sa dočítame, že “ak je hospodársky výsledok vyšší ako rozpočtovaný hospodársky výsledok, tento nemôže byť dosiahnutý nesplnením úloh, obmedzovaním alebo zhoršovaním kvality služieb alebo zmenou podmienok, za ktorých boli záväzné úlohy a záväzné limity organizácii určené” (podčiarkol P. K.).

Vymyslieť takú činnosť, ktorá by spĺňala vyššie uvedené podmienky, nie je jednoduché - je to v podstate nemožné. Napríklad predaj nových kníh, periodickej tlače, merkantilu, prípadný predaj drobného občerstve-

nia – podávanie kávy, čaju atď sa v konečnom dôsledku budú javiť ako nie príliš rentabilné a efektívne a navyše odporujúce tomu, čo bolo povedané.

5) Môže uzavierať zmluvu o nájme veci s právom kúpy prenajatej veci (§ 43).

Tu ide o § 489 a ďalej Obchodného zákonníka s tým, že knižnica “môže uzavrieť zmluvu ... po vyhodnotení ponúk najmenej troch nezávislých uchádzačov” (§ 43, ods. 2).

Pravdu povediac, nechápem tu celkom, čo mal zákonodarca na mysli, keď formuloval tento paragraf. Knižnica si zrejme môže niečo od niekoho prenajať, používať a využívať to za určitých podmienok a potom má možnosť to odkúpiť za nejakú zostatkovú cenu? Aký to má zmysel? Zadarmo žiadna firma nedá do bezplatného prenájmu a používania zariadenia, stroje, počítačovú techniku a iné veci (knihy, videokazety atď), ale len s tým zámerom, aby za to niečo získala. Výnimkou môže byť napríklad reklamná kampaň, akcia, prezentácia firmy, ktorá propaguje určitý výrobok a tento zapožičia bezplatne na používanie na určitú dobu. Ale toto nič nerieši.

Alebo sa myslí prenájom niečoho za určitý poplatok (mesačný, ročný atď) s tým, že knižnica nemusí investovať celú čiastku na nákup (a teda akoby ju to stojí menej) a počas prenájmu má vlastne zabezpečený servis a iné služby okolo toho? Je to v podstate niečo podobné ako lízing, resp. kúpa na splátky – vec možno používať hneď ale platia sa menšie splátky (platby) dlhšiu dobu. V konečnom dôsledku tu ale vlastne zákazník na danej veci prerobí.

Alebo to je myslené opačne? Knižnica môže prenajať niečo zo svojho majetku a potom to môže tomu, kto to používa aj predať?

Knižnica ďalej môže:

6) Prenajímať priestory a majetok (napr. pozemky a iné), ktorý vlastní alebo spravuje.

Je to možné podľa Zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov a aj podľa Zákona č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách, kde sa okrem iného hovorí, že zdrojom rezervného fondu sú “príjmy z prenájmu majetku štátu v správe príspevkovej organizácie” (§ 41, ods. 3).

V tomto zmysle je problematická tá skutočnosť, že knižničný zákon v

§ 15, ods. 1 hovorí, že “poskytovanie knižnično-informačných služieb je záväzkovým právnym vzťahom” podľa § 488 a ďalej Občianskeho zákonníka a z toho vyplýva aj právo pre knižnicu prenajímať majetok štátu, ktorý spravuje, formou zmluvného vzťahu a sem (do záväzkového práva) patrí aj zmluva o nájme, nielen zmluva o výpožičke, ktorá hovorí o bezplatnom užívaní vecí, a ktorá sa obvykle cituje v knižničných a teda aj výpožičných poriadkoch knižníc.

Pokiaľ teda knižničný fond je majetkom štátu (akože aj je), možno ho prenajímať za odplatu a to aj podľa už citovaného zákona č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách.

Kuriózne a protirečivo potom vyznieva tvrdenie v § 15, ods. 2 knižničného zákona, že základné knižnično-informačné služby sa poskytujú bezplatne (teda absenčné a prezenčné výpožičky). V zmysle záväzkového práva by potom totiž bolo možné aplikovať na vzťah knižnice s verejnosťou nielen zmluvu o bezplatnej výpožičke, ale aj zmluvu o nájme a prenájme vecí.

Prenájom priestorov si nemôže dovoliť realizovať každá knižnica, ale len tá, ktorá ich má nadbytok. Treba povedať, že príjmy za prenájom môžu tvoriť značnú časť vlastných príjmov knižnice, ale treba upozorniť, že táto oblasť má svoje riziká. Nájomcovia môžu zrušiť zmluvu, prestanú platiť nájomné, odmietnu opustiť neoprávnene používané priestory atď. Následné vymáhanie dlžných súm je zdĺhavé, vleklé, taktiež vysťahovanie (vykázanie) z priestorov, ktoré má nájomca obsadené je možné až na základe rozhodnutia súdu. Náhrada za uvoľnený priestor sa málokedy zoženie okamžite, čo predstavuje pre knižnicu finančnú stratu.

Jedným z hlavných momentov, ktorý limituje príjmy z tejto oblasti, je skutočnosť, že knižnica v podstate nemôže ponúkať prenájom nebytového priestoru za trhové ceny, ale len za ceny limitované a určené príslušným všeobecným záväzným nariadením zriaďovateľa, ak takéto existuje. Tento môže tiež napríklad formou príslušnej komisie miestneho úradu (ak takéto existuje) alebo iným spôsobom určovať a regulovať výšku nájomného a dĺžku trvania zmluvy.

Do prenájmov priestorov možno samozrejme zaradiť aj jednorazové prenájmy na niekoľko hodín, prípadne deň a viac (napríklad na uskutočnenie určitého podujatia, stretnutia, seminára, schôdze, vernisáže atď.)

v prípade tých knižníc, ktoré na to majú vhodné podmienky.

7) Prijímať dary, dotácie a iné rôzne formy podpory (napr. sponzorovanie) jej aktivít a činností vôbec od fyzických a právnických osôb.

Knižnica sa môže usilovať o získanie grantu alebo inej podpory od rôznych nadácií (napr. Nadácia otvorenej spoločnosti, ktorá špeciálne podporuje aj knižnično-informačnú oblasť).

Tu ide v podstate o nie príliš veľké finančné čiastky – príspevky, prípadne o inú formu podpory ako napr. informačné databázy na CD-romoch, náučná literatúra atď, ktoré sú zväčša orientované na vedecké a akademické knižnice, prípadne na špecializované informačné pracoviská.

Knižnica môže tiež požiadať o príspevok zo Štátneho fondu kultúry Pro Slovakia, ktorý ešte existuje (sú názory o potrebe zreorganizovať a zrušiť niektoré fondy) pri MK SR. Tu je zvlášť vytvorená komisia knihovníctva, ktorá rozhoduje o pridelení finančného príspevku. Táto je zložená z odborníkov, ktorý poznajú situáciu a predpokladám, že sa snažia rozdeliť už aj tak nie príliš vysokú čiastku najmä pre tie knižnice z celého Slovenska, ktoré to najviac potrebujú a sú naozaj v ťažkej situácii.

V rámci ŠFK Pro Slovakia existuje ešte jedna komisia, ktorú je možné osloviť a síce komisia miestnej a regionálnej kultúry. Tu je však situácia určite podobná knižničkej komisii.

V roku 2000 boli pridelené prostriedky 49 uchádzačom vo výške 1 004 000,- Sk (priemer na jedného zhruba 20 000,- Sk) a z toho, čo každý žiadal, dostal v priemere len 25 %.

Uzavierka Fondu na nasledujúci rok je každý rok na jeseň. Určitou nevýhodou všetkých grantov a tiež príspevku zo ŠFK Pro Slovakia je skutočnosť, že v podstate sú to jednorazové záležitosti. Ten, kto ich prideluje, musí (pretože záujemcov je veľa a peňazí málo) uspokojiť čo najširší okruh žiadateľov a z tohoto dôvodu je málo pravdepodobné, že by bol jeden a ten istý žiadateľ úspešný viackrát za sebou.

Otázka sponzorovania* je oveľa zložitejšia než by sa na prvý pohľad zdalo. Čaká sa na legislatívnu úpravu tejto oblasti (zákon o sponzorovaní), ktorá stanoví pravidlá hry, zrejme aj vymedzí čo vlastne sponzorovanie je a

*) Bližšie pozri prácu Sponzorstvo v knižniciach z roku 1996 od Eleny Saká-

lovej a recenziu na ňu v: *Knižnice a informácie*, roč. 29, 1997, č. 9, s. 362 – 363.

čo nie (každý pod tým chápe rôzne veci), určí možnosti, podmienky atď, napríklad aj to, aké výhody bude môcť získať a bude mať ten, kto niekoho zasponzoruje. Až potom sa veci pohnú ďalej. Je to zložitá otázka, pretože na sponzorovanie sú viac menej odkázané a majú oň záujem viaceré oblasti. Okrem knižníc celá kultúra a umenie vôbec, šport, telovýchova, školstvo, sociálna starostlivosť, zdravotníctvo a mnohé ďalšie.

Ináč knižnice určite majú skúsenosti so získavaním darov, avšak zrejme viac vecného charakteru než finančného (aj keď aj takéto sa môžu vyskytnúť). Závisí to od kontaktov a pozície, akú knižnica má v okruhu svojho pôsobenia, prípadne aj inde. Dary a darčeky sa využívajú pri organizovaní a príprave mimoriadnych akcií – podujatí, tie väčšie (napríklad počítač, kopírka, tlačiareň) aj pre činnosť knižnice. Treba však pripomenúť aj to, že získanie napr. takého knižného daru už dnes vôbec nie je, aspoň v Bratislave, jednoduché a “vydolovanie” niekoľkých (čo i len dvoch hodnotnejších a vzácnejších) knižiek od vydavateľa je častokrát spojené s veľkým úsilím.

8) Získať zľavu na dohodnutých cenách pri nákupe tovaru a pri obstarávaní služieb potrebných pre zabezpečenie jej činnosti.

Tu sa knižniciam darí už niekoľko rokov získavať rôzne zľavy (nesprávne sa tomu hovorí rabat – rabat vzniká vo vzťahu dvoch obchodníkov, ktorí si navzájom vymieňajú tovar, v prípade vzťahu obchodníka a neobchodníka ide o dohodnuté ceny, resp. ceny so zľavou a nie o rabat). Takéto ceny je možné získať a dohodnúť napríklad pri nákupe knižničného fondu, počítačovej a inej techniky a pri nákupe kancelárskeho a spotrebného materiálu pre kopirovacie služby. Podľa toho, v akom objeme kto nakupuje, môže ísť aj o dosť značnú čiastku, ktorú zľava predstavuje.

Taktiež mnohé služby (vykonanie rôznych inštalačných prác, servis a údržba počítačovej a inej techniky) môžu byť vykonávané so zľavou, prípadne za dohodnutú cenu.

9) Predávať materiály (tlačoviny, brožúry atď), ktoré sama vydá a vytlačí.

Problém spočíva v tom, aké materiály vydávať, aby boli komerčne úspešné, ľudia ich kupovali atď, keď vieme, že ťažkosti (a nie malé)

s odpredajom svojej produkcie majú všetky slovenské vydavateľstvá.

Zanedbateľná nie je ani otázka výrobných kapacít (nároky na úpravu a vzhľad tlačovín neustále stúpajú, to si žiada adekvátne stroje a materiál, dôsledkom čoho sa vstupy predražia – tlačovina je potom budhpredajná alebo sa predá za nižšiu cenu a teda so stratou atď).

Treba ešte podotknúť, že okrem vydavateľstiev sa tlačením a vydávaním zaoberá obrovské množstvo ďalších subjektov (firmy, živnostníci, spoločnosti a občianske nadácie atď).

Tiež treba rozlišovať, kedy by išlo o vydavateľské aktivity len rozširujúce hlavnú činnosť, resp. nejakým spôsobom na ňu nadväzujúce a kedy o v podstate podnikateľskú činnosť komerčného charakteru.

Z á v e r

Všetky vyššie uvedené možnosti by bolo možné rozobrať a analyzovať podrobnejšie. Ak by sme chceli v skratke a stručne zhodnotiť legislatívne podmienky pre mimorozpočtové získavanie príjmov v rámci knižníc ako príspevkových organizácií, treba konštatovať nasledovné.

Situácia sa oproti roku 1989 zlepšila v tom zmysle, že v zákonoch badať snahu o vytvorenie podmienok pre to, aby sa knižnice pokúšali zlepšiť svoju neradostnú finančnú situáciu a rozhybať ju aj vlastnými silami a schopnosťami. Zároveň však vidno, že tieto podmienky sú ďalej limitované a upravené takým spôsobom, že v konečnom dôsledku sa tieto aktivity stávajú pre knižnicu vlastne neefektívne a stratové, čo vlastne znamená, že ich vykonávať nemožno, lebo je to zbytočné.

O tom, že situácia je vážna a legislatívne nejasná svedčí aj ďalší príklad. Už spomínaný a vyššie citovaný Zákon č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách v časti venovanej hospodáreniu príspevkových organizácií, v § 38 (Finančný vzťah k rozpočtu zriaďovateľa), v ods. 2 konštatuje, že “príspevková organizácia uhrádza výdavky na prevádzkovú činnosť, opravy a údržbu hmotného majetku, ako aj na obstaranie hmotného a nehmotného majetku prednostne z vlastných zdrojov. V prípade, že vlastné zdroje nepostačujú na krytie uvedených potrieb, zriaďovateľ môže poskytnúť príspevkovej organizácii príspevok” (podčiarkol P. K.).

To znamená, že môže, ale nemusí poskytnúť príspevok! Ak by tomu tak v praxi bolo, tak už ani jedna verejná knižnica na Slovensku neexistuje!

Pod lupou

KNIHOVNÍK ROKA

PhDr. Ľubica Segešová

Počas 8. ročníka medzinárodného knižného veľtrhu Bibliotéka 2000, ktorý prebiehal v bratislavskej Inchebe v dňoch 9. - 12. 11. 2000 sa z iniciatívy Krajskej pobočky SSK BK po prvýkrát konala námatková anketa s cieľom vybrať spomedzi svojich členov osobnosť roka, ktorá by si zaslúžila niesť titul "Knihovník roka 2000".

Z oslovených asi 125 účastníkov Bibliotéky bolo ochotných reagovať 106. Z tohto počtu bolo 49 členov SSK, 15 členov individuálnych i kolektívnych, organizovaných v SSK aj v SAK, 5 organizovaných len v SAK a 37 neorganizovaných v žiadnom občianskom profesijnom združení.

Na titul knihovníka roka bolo navrhnutých celkovo 13 osobností našej profesie - členov Krajskej pobočky SSK Bratislavského kraja:

Ing. Alojz Androvič, CSc. (Univerzitná knižnica, Bratislava) - získal 3 hlasy, Mgr. Andrea Doktorová (MK SR, Bratislava) - získala 14 hlasov, PhDr. Marta Ehnová (CVTI SR, Bratislava) - získala 7 hlasov, PhDr. Anna Fakľová (Česká poisťovňa Slovensko, Bratislava) - získala 2 hlasy, PhDr. Eva Frimová (Historický ústav SAV, Bratislava) - získala 4 hlasy, PhDr. Daniela Gondová (Ústredná knižnica FiFUK, Bratislava) - získala 37 hlasov, PhDr. Ľubomír Kucka (CVTI SR, Bratislava) - získal 3 hlasy, PhDr. Marta Matthaidesová (KKIV FiFUK, Bratislava) - získala 2 hlasy, PhDr. Ladislav Oslanec (Univerzitná knižnica, Bratislava) - získal 3 hlasy, PhDr. Elena Sakálová (KKIV FiFUK, Bratislava) - získala 9 hlasov, PhDr. Tibor Trgiňa (Univerzitná knižnica, Bratislava) - získal 11 hlasov, p. Marta Weissová (Univerzitná knižnica, Bratislava) - získala 2 hlasy a PhDr. Marta Žilová (Slovenská lekárska knižnica, Bratislava) - získala 6 hlasov.

Tri hlasy boli neplatné, pretože obsahovali mená knihovníckych osobností, ktoré nie sú členmi KP SSK BK.

Z prehľadu je zrejmé, že titul “**Knihovník roka 2000**” s vysokým náskokom pred ostatnými získala **PhDr. Daniela Gondová**, riaditeľka Ústrednej knižnice Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Na druhom mieste sa umiestnila **Mgr. Andrea Doktorová**, vedúca Sekcie kultúrneho dedičstva Ministerstva kultúry SR a 3. miesto obsadil **PhDr. Tibor Trgiňa**, generálny riaditeľ Univerzitnej knižnice v Bratislave.

Postrehy, zamyslenia

Viera Hrvolová

KNIŽNICE - LEKÁRNE ĽUDSKÝCH DUŠÍ

V súčasnosti sa hovorí, že sa menej číta, hoci kníh na pultoch kníhkupectiev je neúrekom. Moje skúsenosti sú opačné a predpokladám, že do budúcnosti pre niektoré časti našej populácie bude sa potreba čítania zvyšovať. Mám na mysli hlavne seniorov, ako aj chorých a zdravotne postihnutých. V starom Grécku považovali knižnice za lekárne duší a niekedy dobre volená kniha môže nahradiť aj tabletky. O tom som sa presvedčila aj ja na vlastnej koži, keďto bola práve kniha, ktorá mi v nemocnici pomohla dostať sa zo stavu zúfalstva a beznádeje – pri takej chorobe ako je rakovina a ešte aj kolostomia. Bolo to pred desiatimi rokmi a odvtedy sa knižnice stali pre mňa vyhľadávaným miestom. Pri štúdiu psychológie na Univerzite tretieho veku som sa dozvedela, že v zahraničí existujú tzv. biblioterapeuti, ktorí už v nemocnici dávajú do rúk chorému knihu. Z psychológie je známe, že pri čítaní kniha pôsobí na psychiku tým, že rozvíja imagináciu, podnecuje emocionálnosť, poskytuje vzory správania, je prostriedkom k odreagovaniu a uvoľneniu. Nezastupiteľný je aj poznávací moment literatúry. Práve toto treba pri práci s knihou využívať.

Kniha a zdravotne postihnutý

Počet postihnutých sa stále zvyšuje v dôsledku rôznych civilizačných ochorení, úrazovosti a rizikových tehotenstiev. Prístup u nás k týmto ľuďom je buď veľmi citlivý alebo odmietavý. Žijú izolovaní a utiahnutí od spoločnosti. Kniha im umožňuje sociálnu komunikáciu. Pri čítaní si uvedomujú nielen obsah, ale hľadajú odpoveď na vlastné problémy a porovnávajú čítané s

vlastnými skúsenosťami. Uprednostňujú romány, kde hrdina napriek ťažkému postihnutiu je schopný prekonať prekážky, byť užitočný a v živote aj niečo dosiahnuť. Taký je román D. Lagrix: *Taká som sa narodila*, kde žena bez rúk a nôh sa stala maliarkou. Známe sú aj romány A. Marshalla, ktoré ukazujú možnosť uplatnenia telesne postihnutých v živote. U rodičov s mentálne postihnutým dieťaťom sa tešia obľube romány E. Farkašovej: *Deň za dňom*, S. Undsetovej: *Šťastné dni a mnohé ďalšie*, pri čítaní ktorých sa presvedčajú, že nie sú sami. Ukazujú im nájsť zmysel a radosť zo života s taktó znevýhodneným dieťaťom. Aj životopisné romány slávnych ľudí – Smetana, Bethoven – napriek postihu vytvorili nezabudnuteľné diela.

V tomto smere majú dôležitú úlohu knihovníci, ktorí by mali vedieť takémuto čitateľovi správne poradiť. V snahe im pomôcť pri zorientovaní sa v tejto literatúre vydala Okresná knižnica v Leviciach útlu príručku *Ako žiť s postihnutím*, ktorej obsahom je výberová bibliografia krásnej a odbornej literatúry. Škoda, že mnohé z týchto kníh sa už na knižnom trhu, ba ani v knižniciach nenachádzajú. Ich reedíciu by uvítali svojpomocné združenia taktó postihnutých.

Kniha a seniori

K udržaniu fyzickej a duševnej sviežosti v seniorskom veku prispieva aktivita, pocit potreby a spoločenskej užitočnosti. Nečinnosť prináša ochabovanie organizmu, čo sa týka aj mozgu. Známy je výrok lenivieľ znamená hrdzavieľ. K jeho aktivite a trénovaniu prispieva aj čítanie. Je to najdostupnejšia a najjednoduchšia aktivita starších ľudí. Kniha im často nahrádza kontakt so svetom, ako aj spoločenskú komunikáciu. Toto im umožňuje návšteva knižníc. Kúpanie kníh sa stáva nedostupným pre vysokú cenu a tiež ich uskladňovanie v domácnosti je obtiažne. Knižnice ako kultúrne zariadenia veľa môžu urobiť pre seniorov. Záslužné je, že v mnohých sú vyhradené aj osobitné priestory pre čítanie kníh, ale aj tlače. Ľuďom v staršom veku znemožňujú čítanie rôzne choroby zraku. Ani vtedy by sa nemali zriekať svojej záľuby a využívať tzv. zvukové knihy, ktorých je bohatý výber v Mestskej knižnici na Klariskách v Bratislave.

Na základe prieskumu čítania seniorov som zistila, že medzi najobľúbenejšími sú životopisné romány. Napríklad v knihe *Chirurg* spomína, ktorá je o živote nášho popredného chirurga K. Čárskeho, aj o krízových situá-

ciach, ktoré prežíval pri odchode do dôchodku. Nerezignoval, ale našiel zmysel života v práci na poli zdravotnej výchovy. Tu hovorí, že práca znásobená láskou k človeku urobila z neho to, čím bol. Sú to aj mnohé ďalšie knihy, ktoré ukazujú ako sa vysporiadať s ubúdaním síl a pribúdaním chorôb. Plniť úlohy výkonnej starej mamy a starého otca, prípadne byť aktívny aj v úlohách pre spoločnosť. V poslednom období veľkú obľubu získali dve knihy J. Kurilovej (Penzión a Kamarátky, z hrušky dole) svojím optimistickým ladením. Na pomoc knihovníkom vydala ružinovská knižnica v minulom roku výberovú bibliografiu kníh zobrazujúcich seniorov. Radi čítajú tiež historické romány, detektívky a romantické príbehy. Návšteva knižnice je pre nich často mimoriadnou udalosťou.

Táto veková skupina si vyžaduje od knihovníkov osobitný prístup. Vítaná je pomoc pri výbere kníh. V kartotékach sa dôsledkom zhoršujúceho zraku ťažko zorientujú a knihy v spodných a horných policiach sú pre nich nedosiahnuteľné. Je potrebná aj tolerancia pri zabudnutí si čitateľského preukazu. Ja osobne najradšej navštevujem malé knižnice, práve pre osobný kontakt s knihovníkmi, ktorý často vyústí v priateľské vzťahy. Vekom pribúdajú aj negatívne vlastnosti u seniorov, ktoré môžu vyústiť aj v ich nepriemerané správanie v knižniciach.

Veľmi dôležité je, aby sa už u malých detí pestovali čitateľské návyky a viedli ich k tomu, aby sa im literatúra stala nenahraditeľným sprievodcom v živote. V prípade choroby, zdravotného postihnutia a seniorskom veku by mohla prispievať k zlepšeniu ich stavu.

Aby sa knižnice stali lekárňami ľudských duší, želala by som si príjemné, estetické prostredie s možnosťou posedenia pri čaji, kávičke a zákusoch. Aby boli prístupné – aspoň jedna v Bratislave – aj v niektoré dni pracovného pokoja a v letných mesiacoch. Aby sa v nich konali besedy so spisovateľmi a prezentácie nových kníh spojené s hudbou. Aby aspoň pri jednej bol krúžok začínajúcich autorov seniorov. Aby bolo možné si zabezpečiť aj domov donášku kníh ako aj imobilným, ťažko chorým a osamelým osobu, ktorá by im čítala. Týchto aby je veľmi veľa a viem, že pri súčasnej finančnej situácii je to hudba budúcnosti. Knižnice by mali byť centrom spoločenského života. Mnohé z uvedeného podľa svojich možností realizujú Knižnica Ružinov a Mestská knižnica v Bratislave. Iné nenavštevujem a preto o nich neviem.

Naša edičná činnosť

TENTOKRÁT RUŽINOVSKÁ, ALE NABUDÚCE MÔŽETE PREDSTAVIŤ AJ VY NIEČO ZAUJÍMAVÉ, NIEČO ČO VYBOČUJE Z BEŽNEJ – RADOVEJ PRODUKCIE

Malou ukážkou vám na ďalšej strane predstavujeme titul, ktorého presný názov znie: *O knihe, knižnici a kultúre smrtelhe vážne* – zborník kresieb na tému, ktorá je (nám) všetkým veľmi blízka, vedktože by nerozumel (knižničnej) kultúre. Uzrel svetlo sveta v Knižnici Ružinov minulého roku.

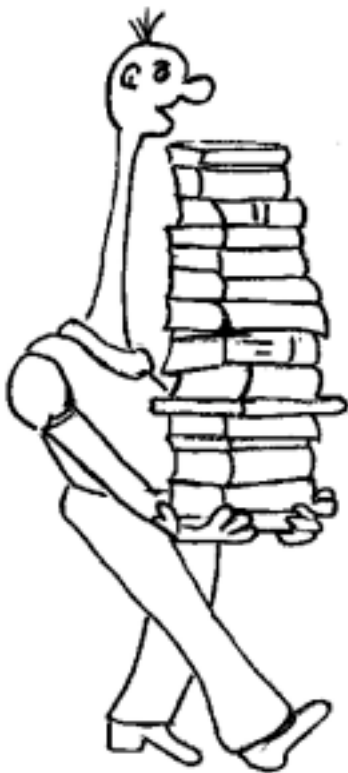
Zaradili sme ho do edičného plánu jednoducho preto, lebo sa nám žiadalo trochu okoreniť tú našu každodennú serióznú a vážnu prácu štipkou humoru, v tomto prípade kresleného.

Autorkou kresieb je naša kolegyňa Janka Klenovičová, známa to výtvarníčka a výmyselníčka pri príprave celého radu knižničných podujatí. A tak nás napadlo prezentovať jej úsilie a prácu vo farbách našej inštitúcie takouto formou – vydaním zborníčka kresieb na aktuálnu tému, ktorá je všetkým veľmi blízka. A teda aj my sa k nej hrdo hlásime a nehanbíme sa.

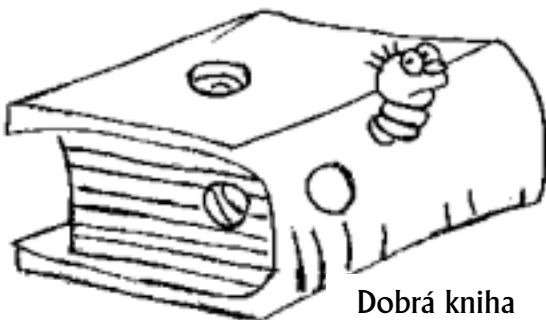
Poobzerajte sa okolo seba, ani netušíte, koľko zaujímavého a zvláštneho (či už osôb, udalostí, príbehov atď) existuje vo vašom okolí. Ak sa vy, knihovníci sami nezviditeľhíte, kto vás objaví, osloví (pokiaľ nepotrebuje niečo z knižnice), ponúkne príležitosť, vytvorí priestor, nezištne podá ruku

...

S ilustráciami Janky Klenovičovej sa môžete stretnúť aj na stránkach nového časopisu *Knižnica* (vydáva SNK v Martine), čísla 1 – 3 / 2001.

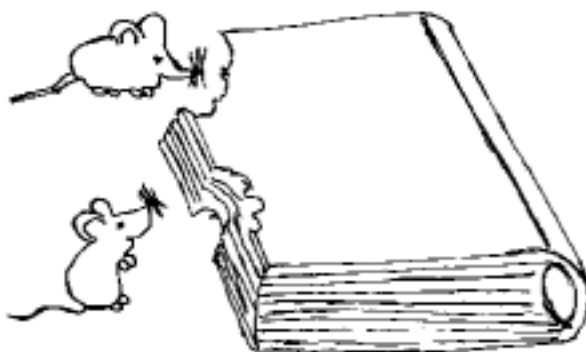
Žirafoknihovník

Dobrá kniha
(a chutná)

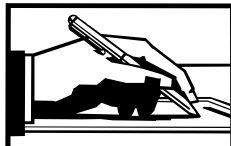

Ešte jednu faktickú

Myší zub času

Informácie, postrehy...

Spolok slovenských knihovníkov pripravuje na jeseň t. r. oslavy 55. výročia svojho vzniku. Pri tej príležitosti výbor spolku pripravil pre vás, milé kolegyně a kolegovia, súťaž, ktorej sa môžete zúčastniť a to formou vyplnenia a odoslania súťažných hárkov, ktoré od spolku obdržíte (alebo ste už aj obdržali a poslali). Takže, môžeme si zasúťažiť. Viete, v ktorom roku vznikol prvý národný Zväz slovenských knihovníkov? Kto bol zvolený za prvého predsedu? V ktorom roku sa konal 44. Kongres IFLA na Štrbskom plese? To sú len niektoré z otázok.

Všetkým odporúčame do pozornosti nový časopis **Knižnica** (revue pre knihovníctvo, bibliografiu, knižnú kultúru, informačné systémy a technológie, biografistiku, archív a múzeum knihy a literárnych pamiatok), ktorý začala v roku 2000 vydávať Slovenská národná knižnica v Martine. Bližšie by sme sa k nemu chceli vyjadriť v čísle 2/2001 **Občasníka**.

S napätím sme tiež čakali ako bude vyzeráť (vedeli sme, že sa pripravuje) prvé číslo nového časopisu pod názvom **Informačné technológie**, ktorý začali vydávať v tomto roku v **CVTI SR** a boli sme milo (z pohľadu verejnej knižnice) prekvapení. Myslíme si, že ide o správny počin a tvorcom časopisu treba vysloviť uznanie. Bližšie informácie o novom periodiku nájdete na vloženom letáku.

Staromestská knižnica v Bratislave vydala pekného, vkusného a graficky veľmi dobre spracovaného sprievodcu po svojich pracoviskách vo forme trojdielnej, jednoduchej a prehľadnej skladačky. Potešilo nás to,

pretože fandíme všetkému, čo je zmysluplné a prospešné. Aj keď sú to zdanlivo maličkosti a samozrejmosť.

Čitateľský tábor mladých krajanov, ktorého nestorom a otcom je neúnavný Doc. PhDr. Eugen Mešša, CSc. sa uskutoční aj v tomto roku. A opäť bude jeden bratislavský večer hosťiteľom Knižnica Ružinov. Sme radi, že sú krajanovia u nás vždy radi, dobre sa cítia a už sa pre nich aj niečo pripravuje.

Možno sa stretnúť (v odborných kuloároch) aj s takým názorom, že združovanie a spolčovanie pracovníkov knižníc by mohlo byť organizované oddelene. V tom zmysle, že verejné knižnice by sa mali (ide o najpočetnejšiu skupinu knižníc) odčleniť od ostatných a viesť si vlastnú organizáciu, aby bolo možné efektívnejšie riešiť otázky, problémy, stratégiu a taktiku verejného knihovníctva, čo častokrát nie je úplne totožné s ostatnými oblasťami knižničného a informačného sveta. Alebo stačí ináč usporiadať už existujúce štruktúry s tým, že sa zohľadnia špecifiká, ktoré tu nesporne sú a v hlavných otázkach sa bude postupovať spoločne? Zástancovia každého riešenia by určite vedeli predložiť množstvo argumentov za i proti. Čo vy na to? Udržíme spolu alebo nie?

S veľkým záujmom sme si tiež preštudovali tohtoročný Bulletin SKIP č. 1 (zodpovedný redaktor PhDr. Ladislav Kurka), ktorý sa nám dostal do rúk a ktorý vydáva Svaz knihovníkov a informačných pracovníkov v Českej republike. Zaujala nás obsahová pragmatickosť, vecnosť a prehľadnosť podávaných informácií. Tiež jednoduchá, praktická grafika a polygrafické spracovanie. Žiadna zbytočná paráda a nepotrebný luxus.

Do vašej pozornosti

P O N U K O V Ý L I S T
CENTRA VEDECKO-TECHNICKÝCH INFORMÁCIÍ SR

Plánované akcie Doškoloňvacieho strediska CVTI SR v 2. polroku 2001

Kurzy

1. Intenzívny rekvalifikačný kurz pre pracovníkov knižníc bez knihovníckeho vzdelania

Miesto: učebňa CVTI SR, Drieňová 36, Bratislava

Termín: november (týždenné sústredenie)

Predbežná cena: 1800,- Sk

Semináre

1. Autorské právo v elektronickom prostredí

Miesto: učebňa CVTI SR, Drieňová 36, Bratislava

Termín: 18. 9. 2001

Prednášateľ: PhDr. Jaroslav Šušol, CSc., KKIV FiF UK

Cena: 450,- SK (je určená podľa zák. NR SR o cenách č. 18/96 Z. z., CVTI SR nie je platcom DPH)

2. Elektronické dodávanie dokumentov - JASON

Elektronická knižnica - sprístupňovanie informácií o EÚ

Informácie o EÚ z vydavateľstva EUR-OP

Miesto: učebňa CVTI SR, Drieňová 36, Bratislava

Termín konania: 25. 9. 2001

Cena: 450,- Sk

3. Medziknižničné výpožičné služby vo svetle novej vyhlášky

Miesto: učebňa CVTI SR, Drieňová 36, Bratislava

Termín: október 2001

Predbežná cena: 450,- Sk

4. Nové normy pre knižnice a informačné pracoviská

Miesto: učebňa CVTI SR, Drieňová 36, Bratislava

Termín: október/november 2001

Predbežná cena: 450,- Sk

5. LINUX v knižnici - možnosti jeho využitia

Miesto: učebňa CVTI SR, Drieňová 36, Bratislava

Termín: november 2001

Predbežná cena: 450,- Sk

Pre záujemcov presný dátum konania včas oznámime.

Kontakt: Centrum vedecko-technických informácií SR

Doškoľovacie stredisko

Námestie slobody 19

812 23 Bratislava I

Garant: Mgr. Jana Lazarová, č. tel. 07(02)/ 43 29 57 69, fax: 07(02)/ 43 42 04 54, e-mail: doskol@tbb5.cvtisr.sk

Návrh edičného plánu edičného oddelenia CVTI SR na rok 2001***1. Periodiká:***

1. ITRLib CVTI SR

4x (A4, 250ex., asi 40 s.)

2. EURO-INFO

10x (A5, 250 ex., 35 - 40

s.)

3. Zoznam časopisov

objednaných na rok 2001

1x (A4, 40 ex., 72 s.)

Pre Slovenskú asociáciu knižníc (SAK):

5. Bulletin SAK 4x (A5, 135 ex., asi 50 s.)
6. Adresár členských knižníc SAK 1x (A6, 200 ex., asi 36 s.)

II. Publikácie:

1. **INFOS 2001 (marec 2001, A5, asi 358 s., 300 ex.)**
Ide už o tradičný zborník, tentoraz z 31. informatického seminára v Starej Lesnej.
2. **Viera Achbergerová: Ochrana a uchovávanie knižničných fondov (spracováva sa, pracovný názov).**
Ide o základnú knižničnú príručku, ktorej aktualizovanú podobu s prihliadnutím na posledné legislatívne úpravy týkajúce sa tejto tematiky pripravuje skúsená dlhoročná odborníčka v tejto oblasti. Kniha je určená nielen študentom knižničného zamerania (stredných i vysokých škôl, frekventantom rekvalifikačných knižničných kurzov), ale aj knihovníkom v praxi.
3. **Ľudmila Hrdináková: Vybrané kapitoly z dopĺňovania knižničných fondov (spracováva sa, pracovný názov).**
Aj táto publikácia patrí k základnému fondu knižničnej literatúry. Keďže poslednýkrát bola táto problematika spracovaná v roku 1989, asistentka Katedry knižníctva a informačných vied FiF UK sa podujala na jej aktualizáciu. Takisto je určená nielen študentom knižničného zamerania, ale aj knihovníkom v praxi.
4. **Zora Jurčacková: Terminológia (Základné zásady, metódy a ich aplikácia)**

Poznámka:

Okrem uvedených titulov uvažujeme ešte aj o vydaní ďalších (napr. od autoriek E. Sakálovej a M. Matthaesidesovej), ktoré však podrobnejšie neuvádzame, lebo rukopisy sú v štádiu rozpracovanosti.

Takisto rátame aj s tým, že budeme zabezpečovať (redakčne, graficky, polygraficky) aj vydanie niektorých ďalších titulov na objednávku.

Kontakt: Centrum vedecko-technických informácií
OEP - oddelenie edičné
Námestie slobody 19
812 23 Bratislava I

Garant: Mgr. Mária Mlynáriková, č. tel.: 07(02)/43 42 05 97, fax: 07(02)/
43 42 04 54, e-mail: publik@tbb5.cvtisr.sk

